

ภาคผนวก

PAYAP UNIVERSITY

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์   นางสาวชานี ถนัดงาน
ตำแหน่ง   นิติกรอาวุโสระดับสูง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
วันที่สัมภาษณ์   มิถุนายน 2553

1. ตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนที่เข้าสู่การพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตัวอย่างที่ 1: เสียงดังจากเครื่องขยายเสียงและขยะจากโรงเรียนสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนผู้พักอาศัยข้างเคียง

ในกรณีนี้ผู้ร้องเรียนเป็นประชาชนผู้อาศัยข้างเคียงโรงเรียนแห่งหนึ่ง ได้รับความเดือดร้อนจากโรงเรียนซึ่งใช้เครื่องขยายเสียงทำให้เกิดเสียงดัง และการจัดเก็บและทิ้งขยะก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นอันรบกวนผู้ร้องเรียนและประชาชนรอบบริเวณนั้น ซึ่งผู้ร้องเรียนเคยขอความเป็นธรรมต่อศึกษาธิการอำเภอและนายอำเภอแต่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ผู้ร้องเรียนจึงร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้สอบสวนหาข้อเท็จจริง และพิจารณาจากคำชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า ศึกษาธิการอำเภอได้แจ้งให้โรงเรียนปรับแก้ไขแล้วระดับหนึ่ง แต่ผู้ร้องเรียนแจ้งว่าปัญหาดังกล่าวยังคงมีอยู่ ผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงได้มีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้แจ้งผู้เกี่ยวข้องดูแลแล้ว แต่ผู้ร้องเรียนยังแจ้งอีกว่าปัญหายังไม่หมดไป ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่พร้อมทั้งประสานให้มีการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ซึ่งผลสรุปว่าโรงเรียนรับจะปรับปรุงระบบเครื่องขยายเสียงรวมทั้งเรื่องการเก็บขยะใส่ถุงขยะของเทศบาลและทิ้งในที่ห่างไกลชุมชนเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา

ตัวอย่างที่ 2: ผู้ร้องเรียนได้รับผลกระทบจากการสร้างฝายน้ำล้นของทางราชการ

ในกรณีนี้ ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่า ตนได้รับความเดือดร้อนจากการสร้างฝายน้ำล้นของทางราชการในจังหวัดหนึ่ง เนื่องจากทำให้เกิดน้ำท่วมพืชผลทางการเกษตรของผู้ร้องเรียนเสียหาย ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อน อีกทั้งค่าชดเชยความเสียหายที่ทางราชการจ่ายให้แก่ผู้ร้องเรียนนั้น ผู้ร้องเรียนเห็นว่าไม่น่าจะเหมาะสม จึงขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินช่วยเหลือ

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาคำร้องเรียน เอกสาร หลักฐาน ตลอดจนคำชี้แจงของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และได้ลงตรวจสอบพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายตามคำร้องเรียนเพื่อรับฟังข้อเท็จจริงทั้งหมดที่เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณาสอบสวน เห็นว่ากรมการเร่งรัด

พัฒนาชนบท และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทางจังหวัด ได้ร่วมกันให้ความช่วยเหลือจ่ายค่าชดเชยพืชผลการเกษตรที่ถูกน้ำท่วมเสียหายให้แก่ผู้ร้องเรียนเรียบร้อยแล้ว อีกทั้งทางจังหวัดได้กำชับให้ผู้ใหญ่บ้านซึ่งรับผิดชอบควบคุมดูแลการเปิด-ปิด ประตูระบายน้ำ เพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วมที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารการใช้น้ำจากโครงการฝายน้ำล้นแล้ว ผู้ร้องรู้สึกพอใจมาก ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยยุติเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

2. ตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจรับพิจารณาไว้ได้ เนื่องจากไม่ลงลายมือชื่อและไม่ระบุที่อยู่

ตัวอย่างที่ 1: ความล่าช้าในการจัดสรรที่พักอาศัยของข้าราชการตำรวจ

ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่า การจัดสรรที่พักอาศัยของข้าราชการตำรวจสำนักงานกำลังพล ที่สร้างเสร็จแล้วแต่ยังไม่มีการจัดสรรให้เข้าพัก โดยให้รอคำสั่งซึ่งไม่มีกำหนด ในขณะที่การจัดสรรที่พักอาศัยให้หน่วยงานอื่นในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติในบริเวณเดียวกันเสร็จเรียบร้อยแล้ว

กรณีนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจรับพิจารณาได้ เนื่องจากผู้ร้องเรียนไม่ลงลายมือชื่อ และไม่ระบุที่อยู่ แต่อย่างไรก็ตามเรื่องดังกล่าวอาจกระทบต่อภาพพจน์ของตำรวจได้จึงส่งเรื่องไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อดำเนินการต่อไป

ตัวอย่างที่ 2 : ได้รับความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ผู้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และขอให้ตรวจสอบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร จังหวัดหนึ่ง กรณีตั้งด่านเก็บเงินจากรถบรรทุกพืชผลการเกษตร ทำให้ได้รับความเดือดร้อน แต่เนื่องจากคำร้องมิได้ลงลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องเรียนตามเงื่อนไขการร้องเรียนตามกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอาจรับเรื่องไว้พิจารณาได้

3. ตัวอย่างเรื่องร้องเรียนอื่น ๆ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา นอกจากเรื่องที่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานรัฐถูกร้องเรียนว่าทำตามกฎหมายหรือไม่

ตัวอย่างที่ 1: ขอความเป็นธรรมกรณีเทศบาลจังหวัดหนึ่ง ไม่จ่ายค่าช่อมรดกให้กับผู้ร้องทำให้ผู้ร้องเสียหาย

ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริง กรณีที่เจ้าหน้าที่ของเทศบาลจังหวัดหนึ่งได้นำรถจำนวน 2 คันไปซ่อมที่อู่ซ่อมรถของผู้ร้อง และได้รับรถที่ซ่อมแล้วไปใช้งานโดยไม่จ่ายค่าช่อมรดกให้กับผู้ร้องเรียน ทำให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหายจึงขอความเป็นธรรมมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงจากผู้เกี่ยวข้องแล้ว และได้รับคำชี้แจงจากเทศบาลดังกล่าวว่าการส่งรถไปซ่อมดังกล่าวเป็นการทำโดยผลการของเจ้าหน้าที่เทศบาล ไม่มีการลงนามในบันทึกตกลงการจ้าง จึงไม่ผูกพันเทศบาลแต่อย่างใด ประกอบกับผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นเจ้าของอู่ซ่อมรถได้เสนอราคาซ่อมสูงกว่าปกติและเทศบาลไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจ่ายค่าซ่อม ทั้งนี้เทศบาลได้ตั้งกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงเอาผิดทางวินัยกับเจ้าหน้าที่เทศบาลที่ส่งรถไปซ่อมโดยผลการแล้ว

ผู้ร้องเรียนได้ชี้แจงว่าโดยปกติเจ้าหน้าที่เทศบาลจะนำรถไปส่งซ่อมและผู้ร้องเรียนจึงจะทำรายการซ่อมตามรายการที่เทศบาลต้องการจ้างซึ่งจะตกลงกันโดยวาทะจากก่อน และบางครั้งซ่อมเสร็จแล้วจึงมีการลงนามสั่งจ้างย้อนหลัง ซึ่งผู้ร้องเรียนเข้าใจว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว และในการซ่อมครั้งนี้เทศบาลก็ได้มารับรถที่ซ่อมเสร็จแล้วไปใช้งานแล้ว

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า การส่งรถซ่อมโดยเจ้าหน้าที่เทศบาลซึ่งกระทำโดยปกติถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ทำให้คนนอกคือผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นเจ้าของอู่ซ่อมรถเชื่อโดยสุจริตใจว่าการที่เจ้าหน้าที่เทศบาลนำรถไปซ่อมนั้นเป็นการกระทำให้กับทางเทศบาล และเมื่อซ่อมรถเสร็จเทศบาลก็ได้รับรถดังกล่าวไปใช้งานแล้ว การปฏิเสธการชำระค่าซ่อม จึงไม่เป็นธรรมกับผู้ร้องเรียน ผู้ร้องเรียนควรได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เหมาะสมจากทางเทศบาล อันเป็นผลจากการที่เจ้าหน้าที่เทศบาลไม่ปฏิบัติตามระเบียบราชการเรื่องการซ่อมรถยนต์ คือการส่งรถเข้าซ่อมที่อู่โดยไม่ได้นำลงนามในบันทึกอนุมัติการจ้าง ประกอบกับทางเทศบาลเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการซ่อมดังกล่าวและได้นำรถที่ซ่อมเสร็จแล้วไปใช้ในกิจการของเทศบาลแล้ว ดังนั้นทางเทศบาลจึงควรเป็นผู้ชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ร้องเรียนตามที่ตกลงกันโดยเป็นธรรม เพื่อเป็นการเยียวยาความเดือดร้อนให้แก่ผู้ร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ทำสรุปรายงานพร้อมเสนอแนะให้ทางเทศบาลชำระค่าช่อมรดกให้แก่ผู้ร้องเรียน ซึ่งในเวลาต่อมาทางเทศบาลได้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบว่า ทางเทศบาลยินดีที่จะชดเชยค่าเสียหาย

ให้แก่ผู้ร้องเรียนตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน และขณะนี้เรื่องดังกล่าว อยู่ระหว่างดำเนินการศึกษาข้อกฎหมายเพื่อทำการขออนุมัติเบิกจ่ายเงินเพื่อชด ใช้ค่าเสียหายหรือ ค่าซ่อมรถยนต์ให้แก่ผู้ร้องเรียนต่อไป

ตัวอย่างที่ 2: ขอให้แก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี ศาลปกครอง พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมศาลในการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับการทำละเมิด หรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคดีพิพาทเกี่ยวกับ สัญญาทางปกครอง ให้มีการฟ้องคดีแบบอนาถาได้

ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีศาลปกครอง พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมศาลในการยื่น ฟ้องคดีเกี่ยวกับการละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ที่จะต้องมีค่าธรรมเนียมศาลในอัตราที่กำหนด ซึ่งทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากไม่สามารถชำระค่าธรรมเนียมศาลได้ จึงขอให้ แก้ไขกฎระเบียบให้มีการฟ้องคดีอย่างอนาถาได้หรือ หากจะเก็บค่าธรรมเนียมศาลก็น่าจะเก็บ ภายหลังจากผู้ฟ้องชนะคดีแล้ว

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วพบว่า ก่อนมีการจัดตั้งศาล ปกครอง การฟ้องคดีทางปกครองจะต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา โดยที่คู่ความคนใดยากจนไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาลก็สามารถ ขออนุญาต ดำเนินคดีเป็นคดีอนาถาได้ แต่เมื่อได้จัดตั้งศาลปกครอง การฟ้องคดีทางปกครองจะต้องเสีย ค่าธรรมเนียมศาลเช่นเดียวกับคดีแพ่งทั่วไป ในอัตราร้อยละ 2.5 ของทุนทรัพย์ แต่ไม่เกิน 200,000 บาท โดยไม่เปิดโอกาสให้คนยากจนยื่นฟ้องเป็นคดีอนาถา จึงเห็นว่าน่าจะไม่เป็นธรรม ต่อผู้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองที่มีการปฏิบัติแตกต่างจากศาลยุติธรรม และสมควรที่จะมี การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องจึงได้ส่งเรื่องดังกล่าวให้ประธานศาลปกครองสูงสุดพิจารณา ต่อไป ซึ่งศาลปกครองได้รับเรื่องดังกล่าวพิจารณาแล้ว และแจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบว่า ได้ตระหนักถึงความเดือดร้อนของประชาชนในประเด็นดังกล่าว และจะรวบรวมสภาพความรุนแรง ของปัญหาเพื่อเป็นข้อมูลใช้พิจารณาเสนอแนะให้มีการปรับแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครอง ฯ ต่อไป ซึ่งจะครอบคลุมทุกเรื่องเพื่อให้กฎหมายนี้มีความเหมาะสมและ เป็นประโยชน์ต่อสังคมมากที่สุด

4. ตัวอย่างเรื่องร้องเรียนทางปกครองที่ผู้ร้องเรียนสามารถยื่นต่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้แม้ว่าจะเกินอายุความของศาลปกครองแล้ว

ตัวอย่างที่ 1: การออกโฉนดที่ดิน รุกล้ำที่ดินผู้อื่น

ผู้ร้องเรียนร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขอความเป็นธรรมเนื่องจาก ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนจากการที่เจ้าพนักงานที่ดินทำการรังวัดที่ดินเพื่อออกโฉนดที่ดินรายหนึ่งกับผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วม ซึ่งรุกล้ำเข้าไปในที่ดินของผู้ร้องเรียน เป็นเนื้อที่ประมาณกว่า 2 ไร่ ทำให้ได้รับความเสียหาย ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานงานไปยังสำนักงานที่ดินจังหวัดที่เกี่ยวข้องในกรณีดังกล่าว เพื่อขอทราบข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินงานพิจารณา ได้ความว่า กรณีนี้ผู้ร้องเรียนได้ยื่นคัดค้านการสอบเขตที่ดินดังกล่าวต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดแล้ว อีกทั้ง เจ้าพนักงานที่ดินได้ดำเนินการให้คูกรณีเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อหาข้อยุติร่วมกันตามแนวปฏิบัติ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่คูกรณีไม่อาจหาข้อยุติร่วมกันได้ นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงยังปรากฏว่า คูกรณีทั้งสองฝ่ายจักต้องไปยื่นฟ้องต่อศาลภายในกำหนด 90 วันในกรณีที่ไม่อาจหาข้อยุติร่วมกันได้ หากไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้ว จะถือว่าผู้ขอไม่ประสงค์จะสอบเขตโฉนดที่ดินนั้นต่อไป

ในกรณีนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ลงพื้นที่เพื่อรับทราบข้อเท็จจริงด้วยตนเองยังสำนักงานที่ดินจังหวัดซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ ได้ตรวจสอบสภาพข้อเท็จจริงและประชุมหารือเพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จากผลจากการดำเนินงาน สามารถเจรจาไกล่เกลี่ยจนเป็นที่พอใจของคูกรณีทั้งสองฝ่าย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติเรื่อง

5. ตัวอย่างเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการขอตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ใหญ่และกำนัน กรณีที่ผู้ใหญ่บ้านและกำนันไม่ได้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ร้องเรียนยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอให้ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา กรณีทุจริตและมีพฤติกรรมเอารัถเอาเปรียบราษฎรในหมู่บ้าน ดังนี้

1. นำเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2551 จำนวน 250,000 บาท ที่ได้รับจากจังหวัดยะลาเพื่อใช้ในการก่อสร้างโรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์สูตรพิเศษไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวในการประกอบอาชีพซื้อขายรถยนต์มือสอง

2. มีพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยไม่พิจารณาให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านกู้ยืมเงินกองทุนฯ ยกเว้นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเฉพาะที่มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติกับผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น

3. ละเว้นไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่กับบริษัทอุตสาหกรรมโรงน้ำยางยะลา กรณีปล่อยน้ำเสียลงคลอง ทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนเพาะปลูกข้าวไม่ได้ผล เนื่องจากน้ำเปรี้ยว

4 พยายามโยกย้ายคนนอกพื้นที่เข้าอยู่ในสำเนาทะเบียนบ้านของญาติพี่น้อง หมู่ที่ 13 ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา เพื่อเอื้อประโยชน์ในการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านที่จะมีขึ้น

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นว่า “ผู้ใหญ่บ้าน” เป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้านที่มาจากการเลือกของราษฎรในพื้นที่ และถูกเสนอชื่อเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามแต่งตั้ง “ผู้ใหญ่บ้าน” จึงมีฐานะเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ ทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่ และบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎร ตลอดจนเป็นผู้แทนของราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อกับภาคส่วนต่าง ๆ โดยได้รับ “เงินค่าตอบแทนตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน” ตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด มิใช่จากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน จึงมิใช่ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจตามมาตรา 13 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่รับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาตามมาตรา 28 (3) แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ร้องเรียนยื่นหนังสือต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอให้ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 บ้านนาทราย ตำบลนาสิงห์ อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย กรณีทุจริตเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านนาทราย ประจำปี 2550 และปี 2551

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาสอบสวนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 บ้านนาทราย ตำบลนาสิงห์ อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย ซึ่งบุคคลดังกล่าวเป็นเจ้าของพนักงานตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มิใช่ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจตามมาตรา 13 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่รับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาตามมาตรา 28 (1) แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 3

ผู้ร้องเรียนยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอให้ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันตำบลฝักใหม่ อำเภอศรีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ กรณีทุจริตเรียกเก็บเงินจากเกษตรกรคนละ 50 บาท เป็นค่าอำนวยความสะดวกนอกสถานที่ (วัดบ้านฝักใหม่) ให้แก่เจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดสุรินทร์ ในการจ่ายเงินตามโครงการรับเงินประกันรายได้ด้านราคาพืชผลทางการเกษตรของรัฐบาล โดยมีการแบ่งให้เจ้าหน้าที่ของธนาคาร 30 บาท และกำนันตำบลฝักใหม่ 20 บาท

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นว่า “กำนัน” เป็นผู้ปกครองราษฎรในเขตตำบลที่มาจากจากการคัดเลือกของอำเภอในพื้นที่ และถูกเสนอชื่อเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐาน ดังนั้น “กำนัน” จึงมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำหน้าที่ตรวจรักษาความสงบเรียบร้อยในตำบลตลอดจนดำเนินการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด โดยได้รับเงินเดือนแต่มีค่าใช้จ่ายประมาณประเภทเงินเดือน ด้วยเหตุดังกล่าว กำนันตำบลฝักใหม่ อำเภอศรีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จึงมิใช่ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจตามมาตรา 13 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 ประกอบกับกรณีร้องเรียนดังกล่าวเป็นการร้องเรียนขอให้ตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบในการเรียกเก็บเงินจากเกษตรกรเพื่อเป็นค่าอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อันมีลักษณะเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ ซึ่งอยู่ในอำนาจตรวจสอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่รับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาตามมาตรา 29 (1) แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 4

ผู้ร้องเรียนยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอให้ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ กรณีใช้อำนาจหน้าที่ข่มขู่ ขัดขวางและทำลายทรัพย์สิน ไม่ให้ผู้ร้องเรียนเข้าทำประโยชน์ในที่ดินกรรมสิทธิ์ ซึ่งตั้งอยู่ที่ศตวันออกถนนชัยภูมิ-ตาดโตน ตรงข้ามมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ โดยอ้างว่าเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ทั้งที่จากการรังวัดตรวจสอบแนวเขตที่ดินไม่อยู่ในเขตที่สาธารณประโยชน์

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า “กำนัน” เป็นผู้ปกครองราษฎรในเขตตำบลที่มาจากจากการคัดเลือกของอำเภอในพื้นที่ และถูกเสนอชื่อเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐาน ดังนั้น “กำนัน” จึงมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำหน้าที่ตรวจรักษาความสงบเรียบร้อยในตำบลตลอดจนดำเนินการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด โดยได้รับเงินเดือน

แต่มีใช้จากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน ด้วยเหตุดังกล่าว กำหนดตำบลนาฝาย อำเภอเมือง
ชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จึงมิใช่ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ
หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 13 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่รับเรื่องร้องเรียน
ดังกล่าวไว้พิจารณาตามมาตรา 28 (3) แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน

PAYAP UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล : นายอิทธิราช จิตเลขา
วุฒิการศึกษา : ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต
สถานที่ศึกษา : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีที่สำเร็จการศึกษา : พ.ศ. 2537
สถานที่ทำงาน : หัวหน้าสำนักงานกฎหมายลีเกิ้ลแอนด์บิสซิเนสแอสโซซิเอท
50/86-7 ถนนห้วยแก้ว ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่